

τοσοῦτον μέγα ὄφελος, εἴθε νὰ διατηρήσῃ ἐπὶ μάλιστα τὴν εὐδαιμονίαν, τὴν ζωὴν καὶ τὸ κράτος!»

Ἡ νέα αὐτοῦ σύζυγος, εἰδοποιηθεῖσα περὶ τῆς βασάνου του, ἐν τῇ ἀπογνώσει αὐτῆς ῥίπτεται εἰς τοὺς πόδας του, αὐτὸς δὲ τὴν παρηγορεῖ· «Πῦσον κλαίουσα, μὴ γίνου ὅλως ἐκδοτος εἰς τὴν θλίψιν· ἕκαστος ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ συγκομίζει τὴν ἀμοιβὴν τῶν ἰδίων αὐτοῦ πράξεων». Ὁ βασιλεὺς τέλος πάντων, πληροφορηθεὶς περὶ τῆς ἐπαχθοῦς καταχρήσεως ἣν ἡ σύζυγος αὐτοῦ ἐποίησατο τῆς ἀνατεθείσης αὐτῇ βασιλικῆς ἐξουσίας, θέλει νὰ τὴν παραδώσῃ εἰς τὰ βασανιστήρια. Ὁ Κουνάλας προσπίπτει πρὸ τῶν ποδῶν αὐτοῦ ἐξαιτούμενος συγχώρησιν τῆς ἐνόχου. «Πρᾶξον κατὰ τοὺς κανόνας τῆς τιμῆς, καὶ μὴ ἀποκτείνῃς γυναῖκα. Δὲν εἶναι ἀμοιβὴ μεγαλητέρα τῆς ἐπακολουθούσης τὴν εὐμένειαν. Ἡ ὑπομονή, Κύριε, ἐξυμνήθη ὑπὸ τοῦ Νεγάτα. . . . Ὁ βασιλεῦ, δὲν αἰσθάνομαι παντάπασιν ὀδύνην, καὶ πρὸς τὴν οὕτω σκληρῶς προσεσχεθεῖσάν μοι, πρὸς τὴν ἐξορύξασαν τοὺς ὀφθαλμούς μου, ἡ καρδιά μου ἄλλο τι δὲν ὑποτρέφει εἰμὴ αἴσθημα εὐμενείας. Εἴθε δὲ ἐν ὀνόματι τῆς τῶν λόγων μου ἀληθείας οἱ ὀφθαλμοί μου νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν προτέραν αὐτῶν κατάστασιν». Μόλις δ' ἐξήνεγκε τοὺς λόγους τούτους, καὶ ἰδοὺ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἀνεκτίσαντο τὴν προτέραν αὐτῶν λαμπρὴν δόνα.

Τοιοῦτον εἶναι τὸ ὥραϊον τοῦτο συναξάριον ὑπερ παρέχει ἡμῖν ἐν ἐπιτομῇ οἶονεϊ πίνακα ἀπασῶν τῶν ἀρετῶν, τῆς σωφροσύνης, τῆς εὐσεβείας, τῆς ὑπομονῆς, τῆς περιφρονήσεως, τῶν ἀληγηδόνων, τῆς συγχωρήσεως τῶν προσβολῶν, ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις ἀφελῆς τις καὶ ἀνεπιτήδευτος χάρις ἐπιπροστίθῃσι γοητεῖαν ἄφατον. Ἀπαντῶμεν εἰς τοὺς βίους τῶν ἀγίων ἀφήγησιν ταύτης ὑπερέραν;

Δυσκόλως δύναται τις νὰ ὑπερακοντίσῃ τὸν Βουδδισμόν κατὰ τὸ ἠθικὸν μεγαλεῖον. Ἀλλὰ, καθάπερ πᾶσα θρησκευτικὴ διδασκαλία ἀσχολεῖται μᾶλλον περὶ τὰ αἰδία ἢ τὰ ἐγκόσμια ἀγαθὰ, οὕτω καὶ ὁ Βουδδισμὸς, καθ' ὅσον εἶναι δυνατὸν ἡμῖν νὰ συμπεράνωμεν ἐκ τῶν ἱστορικῶν ὑπομνημάτων, σχεδὸν οὐδένα λόγον ἐποίησατο τῶν πολιτικῶν καὶ πρακτικῶν ἀρετῶν ἐφ' ὧν σφριάζεται ἡ τάξις τῶν ἀνθρωπίνων κοινωνιῶν διέπλασε μὲν ἄγίους, οὐδέποτε ὅμως διενόηθη νὰ διαπλάσῃ πολίτας. Καθόλου μὲν ἡ Ἀνατολή, ἰδίᾳ δὲ ἡ Ἰνδία, δὲν ἐγνώρισε τὴν ἰδέαν τῆς Πολιτείας. Ὁ ὑπερβολικὸς ἰδανισμὸς ἀπέσπα τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τῆς πατρίδος καὶ τῶν πρὸς αὐτὴν καθηκόντων. Ἡ ζωὴ ἐθεωρεῖτο ὥς τι κακόν, οὐ τινος δέον νὰ ἀπαλλάττεται τις ὅσον ἐνεσσι τάχιον καὶ πληρέστερον. Ἡ πατρίς καὶ οἱ νόμοι αὐτῆς παρεωρῶντο ὡς οὐδενὸς λόγου ἄξιοι. Ἦν δὲ μεταχειρισθῶμεν χριστιανικὴν φρά-

σιν, ἡ μόνη πόλις τοῖς σοφοῖς τῶν Ἰνδῶν εἶναι ἡ οὐρανία. Παρ' οὐδὲν δὲ τίθενται τὴν ἐπίγειον πόλιν, τὴν ἐθνικὴν ἀνεξαρτησίαν, τὴν ἐλευθερίαν, τὸ δημόσιον συμφέρον. Μόνη ἡ Κίνα ἐν τῇ Ἀνατολῇ φαίνεται ὅτι ἔσχεν ἰδέαν τινὰ τοῦ πολιτικοῦ δικαίου. Ἀλλ' εἰς τὴν Εὐρώπην, ἰδίᾳ δὲ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὀφείλεται κυρίως ἡ μεγάλη τοῦ πολιτικοῦ ἔννοια.

Θ. ΚΑΡΟΤΣΟΣ.

## ΤΙΕΡ ΚΑΙ ΔΥΦΩΡ

Ἐσχάτως ἀπεβίωσεν ἐν Παρίσις λογία γαλλίς, ἡ Μαρία Κόμησσα d'Agoult, γνωστὴ γενομένη εἰς τὸν φιλολογικὸν κόσμον ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Δανιὴλ Στέρν.

Μεταξὺ τῶν διαφόρων συγγραφῶν ἃς ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον τοῦτο ἐξέδωκεν, ἀξιοσημείωτος εἶναι ἡ παρ' αὐτῆς συγγραφείσα Ἱστορία τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1848 διὰ τε τὰς ἐν αὐτῇ ἐκδηλουμένας συμπαθείας τῆς συγγραφέας πρὸς τὰ δόγματα τῶν κοινωνιστῶν καὶ διὰ τὰς κρίσεις αὐτῆς περὶ τοῦ χαρακτῆρος διαφόρων πολιτικῶν ἀνδρῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὧν μεταξὺ ὁ Τιερ καὶ ὁ Δυφῶρ, ὁ ἄρτι ἀναδειχθεὶς Πρόεδρος τοῦ νέου δημοκρατικοῦ τῆς Γαλλίας ὑπουργείου.

Καὶ περὶ μὲν τοῦ Τιερ, εἰς οὗ τὴν ἐπίδρασιν ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος συγγραφεὺς ἀποδίδει τὰ ψήφισμα τῆς Συντακτικῆς Συνελεύσεως τοῦ 1848, τὸ περὶ τῆς εἰς δίκην παραπομπῆς τοῦ Λουὶ Βλάγκ καὶ Κωσσιδιερ ὡς ὑποκινητῶν τῆς φοβεραῆς ἐκείνης γάσεως τοῦ Ἰουνίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, τῆς παρὰ τοῦ Καβαϊνιάκ μετὰ τοσάυτης αἱματοχυσίας καταβληθείσης, λέγει τάδε:

«Ἐκπληκτος κατ' ἀρχὰς ἐκ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ Φεβρουαρίου ὁ Κ. Τιερ ἀνέλαβε τὴν εἰς ἐαυτὸν ἄκραν ἐκείνην πεποίθησιν καὶ τὸ τοῦ πνεύματος εὐρηματικόν, τὰ ἀποτελοῦντα τὸ μέγιστον μέρος τῆς δυναμείας του. Δὲν ὤφειλεν ἄλλως τε νὰ παλαίσῃ πολὺ πρὸς ἑαυτὸν ἵνα εὐχαριστηθῇ εἰς τὴν δημοκρατικὴν τοῦ πολιτεύματος μορφήν, καθότι αὕτη δὲν προσέβαλεν ἐν αὐτῷ οὔτε ἀρχὰς οὔτε βαθεῖως ἐρριζωμένα αἰσθηματα. Καὶ ἐκ τῆς καταγωγῆς καὶ ἐκ τῆς ἀνατροφῆς καὶ ἐκ τῶν συγγραφῶν καὶ ἐκ τῆς φιλοδοξίας αὐτοῦ ὁ Τιερ ἀπέκλινε μᾶλλον εἰς τὸ ἀγαπᾶν τὴν ἐπανάστασιν. Δὲν ἐνέκειτο εἰς τὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου τούτου τὸ νὰ ἐρίζῃ πολὺ μετὰ τῆς ἐπαναστάσεως καὶ τὸ νὰ ζητῇ παρ' αὐτῆς αὐστηρὸν λόγον διὰ τὰς πλάνας αὐτῆς. Ὡς ἱστορικὸς τὴν εἶχεν ἐξηγήσει καὶ ἐπιδοκιμάσει μέχρι τοῦ Δαντῶνος, ὡς πολιτικὸς ἀνὴρ εἶχε καταπολεμήσει ἐν τῷ ὀνόματι αὐτῆς τὴν πολιτικὴν τῶν μετριοφρόνων. Ἡ κρίσις, ἡ τὴν πολιτικὴν ταύτην ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ ἀντιπάλου αὐτοῦ Γκιζῶ ἀνατρέψασα, ἐδικαίου μέ-

»χρι τινὸς σημείου τὴν ἰδίαν αὐτοῦ πολιτικὴν, ἐ-  
 »μάντευε δ' οὗτος, ὅτι εἰ μὴ ἀπροσδόκητοι περι-  
 »στάσεις ὑπῆρχον, δὲν θὰ ἐβράδυνε ν' ἀποκτήσῃ  
 »πάλιν μεγίστην ἐπιρροήν, ὑπὸ πολίτευμα φι-  
 »λελεύθερον. Φιλόπατρις εἰς ἄκρον, ἐφρόνει ὅτι ἡ  
 »ἐπαναστατικὴ πολιτικὴ ἔμελλε ν' ἀνυψώσῃ ἐν  
 »Εὐρώπῃ τὸ γόνητρον τῆς Γαλλίας. Ῥήτωρ καὶ  
 »συγγραφεὺς τί ἡδύνατο αὐτὸς νὰ ζημιωθῇ ἐκ  
 »τῆς ἀνιδρύσεως κοινοβουλευτικῆς δημοκρατίας;  
 »Οὐδὲ ὁ θεσμὸς τῆς προεδρίας αὐτῆς ἐδύνατο  
 »νὰ δυσαρεστῇ ἄνδρα εἰς ὃν ἡ περιουσία, ἡ  
 »εἰκανότης καὶ ἡ μεγάλη αὐτοῦ φήμη ἐπέτρε-  
 »πον ν' ἀποβλέψῃ εἰς αὐτήν. Τούτου ἕνεκα ὁ Τιέρ  
 »δὲν ἔχασε τὸν καιρὸν τοῦ μεμψιμοιρῶν, ἀλλὰ  
 »ζητήσας τὰς ψήφους τῶν ἐκλογέων τοῦ διὰ  
 »τὴν Συντακτικὴν Συνέλευσιν ἐδήλωσε διαβρόχῃ  
 »ἣν εἶχε πρόθεσιν νὰ μὴ μείνῃ μακρὰν τῆς νέας  
 »τύχης τῆς πατρίδος τοῦ. Προσέχων εἰς πάντα  
 »τὰ περὶ αὐτοῦ γινόμενα καὶ κατιδὼν ὅτι δὲν  
 »ἐπέτυχε τὴν πρώτην φορὰν ἕνεκα τῆς πρὸς αὐ-  
 »τὸν δυσμενείας τοῦ κλήρου, προσῆλθε μετὰ σε-  
 »βασμοῦ αὐτὴν τὴν φορὰν εἰς τοὺς κληρικούς, μῆτε  
 »ὑποσχέσεων μῆτε ὑποκλίσεων φειδόμενος, ὅπως  
 »κερδίσῃ τὴν εὐμένειαν τοῦ κλήρου, ὅστις ἔχων  
 »τότε τὸ σύστημα τοῦ ἀσπάξεσθαι πάντας τοὺς  
 »προσερχομένους, ὑποκρινόμενος δὲ ὅτι τὸν ἐθεώρει  
 »εἰλικρινῇ, περιέλαβε καὶ αὐτὸν ἐντὸς τοῦ κατα-  
 »λόγου τοῦ. Ὑπὸ τὴν προστασίαν ταύτην ὁ Τιέρ  
 »ἐδυνήθη νὰ ἐκλεχθῇ πληρεξούσιος καὶ νὰ εἰσέλθῃ  
 »εἰς τὴν Συνέλευσιν. Εἰσῆλθε δὲ εἰς αὐτὴν ταπει-  
 »νῶς, ἄνευ πατάγου, καὶ ὡς ἄνθρωπός τις ἀπο-  
 »γοητευθεὶς ἤδη καὶ περὶ τὸ τέλος τοῦ πολιτι-  
 »κοῦ τοῦ σταδίου εὐρισκόμενος. Ἀλλὰ προση-  
 »ταιρίζετο θαυμάζον πάντας τοὺς δημοκρατικούς,  
 »πεῖθον αὐτοὺς ὅτι ὡς αὐτοὶ καὶ αὐτὸς ἐπεθύ-  
 »μει τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα. Εἰσαχθεὶς  
 »εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Βαραγκαὶ Διλλιέρ  
 »προεδρευόμενον σύλλογον, ἐνῶ συνήρχοντο πλη-  
 »ρεξούσιοι πάσης ἀποχρώσεως, ὁ Τιέρ ταχέως ἐ-  
 »γένετο, χάρις εἰς τὸ πνεῦμα καὶ τὴν ἐλαστι-  
 »κότητα αὐτοῦ, ὁ σύνδεσμος πάντων τῶν ἑτερο-  
 »γενῶν ἐκείνων στοιχείων. Καὶ τούτους μὲν συγ-  
 »κρατῶν, ἐκείνους δὲ διεγείρων, τοῖς πᾶσι δὲ  
 »παρέχων τὸ παράδειγμα τῆς τῶν παρελθόντων  
 »ολήθης, κατάρθωσε νὰ πειθαγωγῇ αὐτοὺς καὶ  
 »τοῖς ἐπιβάλλῃ ἣν αὐτὸς ἤθελε κοινὴν πολιτικὴν  
 »πορείαν, ἥτις συνίστατο κατὰ τὸ φαινόμενον  
 »μὲν εἰς τὴν ὑποσήμεν τῆς Δημοκρατίας, πράγ-  
 »ματι δὲ εἰς τὴν θαυμάσιαν ἀνατροπὴν πάντων  
 »τῶν παρὰ τῆς προσωρινῆς κυβερνήσεως πρα-  
 »χθέντων, εἰς τὴν διὰ τοῦ συστήματος καταδείξιν  
 »τῆς ἀδυναμίας τῆς δημοκρατικῆς μερίδος, ὅ-  
 »πως ἐν εὐθέτῳ καιρῷ ἀντικαταστήσῃ αὐτήν,  
 »ἂν εὐ θίας ἢ κλονισμοῦ.»<sup>1</sup>

1. Οὐ σπουδάζας τὴν πολιτείαν τοῦ Τιέρ ἀπὸ τῆς 4ης  
 76ρίου 1870 μέχρι τῶν τελευταίων βουλευτικῶν ἐκλογῶν  
 τῆς 20 Φεβρουαρίου 1876, θὰ ἔλεγεν ὅτι ἡ εἰκὼν αὐτῆς ἐ-  
 γίνετο χυδίας.

Περὶ δὲ τοῦ νῦν πρωθυπουργοῦ Δυφῶρ ἰδοῦ τι  
 ἡ Κυρία d'Agoult λέγει· σημειωτέον δὲ ὅτι ταῦτα  
 ἐγράφησαν ὅτε ὁ Δυφῶρ εἰσῆλθε τῇ 24 86ρίου  
 1848 εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τοῦ Καβαϊνιακ ἄκοντος  
 σχεδὸν τούτου.

«Ὁ διορισμὸς οὗτος εἰς τὴν διεύθυνσιν τῶν τῆς  
 »Δημοκρατίας πραγμάτων ἐφάνη ὡς τις ὀπισθοδρο-  
 »μῆσις πέραν τῆς ἐπαναστάσεως τῆς 24 Φεβρουα-  
 »ρίου, πέραν τοῦ ὑπουργείου Ὀδελλιέν Βαρρότ, πέραν  
 »καὶ αὐτοῦ τοῦ περὶ ἀπλῆς μεταρρυθμίσεως τῶν  
 »ἐκλογῶν νόμου κινήματος τοῦ 1847. Ἀνήκων τῷ  
 »καιρῷ ἐκεῖνῳ εἰς τὸ τρίτον κόμμα, μέλος τοῦ  
 »ὑπουργείου τῆς 12 Μαΐου 1839, ὁ Κ. Δυφῶρ  
 »ἀντεπολιτεύθη τὴν κυβέρνησιν τοῦ Λουδοβίκου Φί-  
 »λίππου οὐχὶ ἕνεκα ἀρχῶν, ἀλλ' ἕνεκα δευτερευόν-  
 »των ζητημάτων, εἰς τὰς λεπτομερείας τῆς διοι-  
 »κήσεως ἀναγομένων, καὶ οὐ πρὸ πολλοῦ εἶχε  
 »προδώσει τὰς φιλοβασιλικὰς αὐτοῦ τάσεις, διότι  
 »ἀπέφυγε νὰ μετασχῇ τοῦ ἐν Σαῖντ πολιτικῷ  
 »συμποσίου, ὅτε δὲν ἐπετράπη αὐτῷ νὰ κάμῃ  
 »ἣν ἐμελέτα πρόποσιν ὑπὲρ τοῦ Βασιλέως. Δὲν  
 »ἦτον ἄρα ἀπορίας ἄξιον ἐὰν οἱ δημοκρατικοὶ  
 »μετὰ δυσπιστίας εἶδον τὴν εἰς τὴν κυβέρνησιν  
 »τῆς Δημοκρατίας ἄνοδον ἀνδρὸς προσωποποιούν-  
 »τος εἰς τὰ ὅμματα αὐτοῦ τὴν ἀντεπανástασιν.

»Ἀλλ' ἐνῶ τὸ Ὑπουργεῖον Δυφῶρ δὲν ἀντα-  
 »πεκρίνετο εἰς τὰς ἀξιώσεις τῆς δεξιᾶς, οὐδὲ  
 »εἰς ἄλλο τι ἔμελλε νὰ χρησιμεύσῃ εἰμὴ εἰς τὸ  
 »ν' ἀπομονώσῃ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον τὸν  
 »στρατηγὸν Καβαϊνιακ καὶ νὰ τὸν ὠθήσῃ εἰς  
 »τὸν κατήφορον ἐκείνων τῶν παρώρων παραχω-  
 »ρήσεων, δι' ὧν αἱ κυβερνήσεις αἱ ἀποβαλοῦσαι  
 »τὴν πολιτικὴν σύνεσιν ἀποβάλλουσι πᾶν σθε-  
 »νος καὶ ἀπόλλυνται.

»Ὁ Τιέρ δὲν ἠγάπα τὸν Δυφῶρ, οὐδ' ἐφαίνετο  
 »τὸ παντάπασι διατεθειμένος νὰ ὑποσπρίξῃ αὐ-  
 »τὸν, καθότι μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἀνδρῶν ὑ-  
 »πῆρχον τὸ μὲν ἰσχυραὶ ἀντιπάθειαι χαρακτῆρος,  
 »τὸ δὲ ἀρχαῖα μίση.»

Καὶ ταῦτα μὲν λέγει ἡ λογία γαλλίς περὶ  
 τῶν δύο τούτων ἐπισήμων συμπατριωτῶν τῆς  
 ἐν τῇ ἱστορίᾳ αὐτῆς, ἡδυνάμεθα δὲ νὰ παραθέ-  
 σωμεν καὶ ἄλλα χωρία τῶν συγγραφῶν αὐτῆς  
 καταδεικνύοντα πόσον οὗτοι ἐφάνησαν ὅτε μὲν  
 συνεπεῖς, ὅτε δὲ ἀσυνεπεῖς πρὸς τὰς ἰδίας ἀρχάς.

Παρατηρητέον δὲ ὅτι ὁ μὲν Δυφῶρ τῷ 1848  
 ἀνῆλθεν εἰς τὴν ἐξουσίαν φανερώς καὶ ἐσκεμμέ-  
 νως, σχηματίσας τὴν πεποιθήσιν ὅτι ἡ Δημοκρα-  
 τία ἦν ἐκτοτε τὸ πολίτευμα τὸ μᾶλλον ἀρμό-  
 ζον εἰς τὰ ἥθη τῆς Γαλλίας, καὶ ἔχων τὴν πρόθε-  
 σιν νὰ ἰδρύσῃ ἐπὶ στερεῶν βάσεων τοὺς δημο-  
 κρατικούς θεσμούς, ὁ δὲ Τιέρ κατὰ τὴν παραμο-  
 νὴν τῆς ἐκλογῆς τοῦ ὀριστικοῦ Προέδρου τῆς  
 Δημοκρατίας, ὅτε μὲν ἐχλεύαζε τὸν Λουδοβίκον  
 Βοναπάρτην λέγων καὶ γράφων ὅτι ἡ ἐκλογὴ  
 αὐτοῦ θὰ ἦτον αἰσχος τῆς Γαλλίας, ὅτε δὲ ὑπέ-  
 σχετο τοῖς φίλοις αὐτοῦ τὴν εὐμενῇ αὐτοῦ οὐ-

δετερότητα, μέχρις οὗ τὴν τελευταίαν ὥραν ἀπεφάσισε νὰ κηρυχθῇ ὑπὲρ αὐτοῦ, προτρέψας καὶ τοὺς πολιτικούς αὐτοῦ φίλους νὰ ψηφοφορήσωσιν ὑπὲρ αὐτοῦ.

Α. ΜΟΞ.

## ΕΞΟΔΑ ΑΥΛΩΝ

Ἐν τῷ περιέργῳ καὶ διδακτικῷ τῷ συγγράμματι αὐτοῦ *Περὶ γενέσεως τοῦ γαλλικοῦ ἔθνους*, ἀρτίως ἐν Παρίσις ἐκδοθέντι, ὁ ἐπιφανὴς φιλόσοφος καὶ δοκιμώτατος συγγραφεὺς κ. Ταϊν, ἐκτίθησι μετὰ μεγίστης ἀκριβείας καὶ χάριτος τὴν μυθώδη καὶ δαπανηροτάτην πομπὴν τῆς αὐλῆς καὶ τοῦ βασιλικοῦ οἴκου ἐν Γαλλίᾳ.

Ἡ ὑπηρεσία τοῦ βασιλέως ἀπῆται πολυαριθμότερον προσωπικόν· οἱ παντοειδεῖς θεράποντες καὶ ὑπηρεταὶ καὶ ἀξιωματικοὶ αὐτοῦ ἀνῆρχοντο εἰς τετρακισχιλίους περίπου. Ἐν τοῖς ἵπποστασίοις αὐτοῦ εἶχε 1857 ἵππους καὶ 217 ἁμάξας, ἅτινα ἀπασχολοῦν 1458 ὑπηρετάς, ὧν μόνον ἡ οἰκοστολὴ ἀπῆται δαπάνην 540,000 φράγκων ἐτησίως. Ἡ θηρευτικὴ τοῦ βασιλέως σκευὴ ἀπῆται 280 ἐπὶ πλέον ἵππους καὶ δαπάνην 1,400,000 μέχρις 1,200,000 φράγκων. Διὰ τὸ μαγεῖριον ἐδαπανῶντο 4,000,000 φράγκων κατ' ἔτος· ἦσαν δὲ τεταγμένοι ἐν αὐτῷ ἀναριθμητοὶ ἀρχιτρίκλινοι, τροφοδοταί, ἐλεγκταί, ὑπελεγκταί, ἀρχιμάγειροι, μάγειροι, παραμάγειροι, οἰνοχόοι, κλπ. κλπ. Μὲ τοιοῦτο μαγεῖριον ἡ ὑγεία τοῦ βασιλέως ἦν μεγάλως ἐκτεθειμένη· ὅθεν ἐπηγρύπουν ἐπ' αὐτῆς 48 ἱατροὶ, φαρμακοποιοὶ, κλπ. Ἡ δὲ ὑγεία τῆς ψυχῆς ἐπίσης πολὺτιμος ὡς ἡ τοῦ σώματος καὶ μᾶλλον ταύτης ἐκτεθειμένη ἐξ αἰτίας ἄλλων ὑπουργημάτων, ὧν ἀδυνατοῦμεν νὰ ποιήσωμεν μνείαν ἐνταῦθα, ἀφίστο εἰς τὴν μέριμναν 75 πνευματικῶν, ἐφημερίων, καὶ ἱεροδικηθῶν. Αἱ οἰκοδομαί, αἱ ἐπισκευαί, ἡ καλλιέργεια καὶ ἡ ἐμφύτευσις τῶν κήπων ἐστοίχιζον ἐτησίως 3 ἢ 4 ἑκατομμύρια φράγκων, μὴ ὑπολογιζομένων ὅμως τῶν ἐκτάκτων ἐξόδων. Πάντα δηλονότι ταῦτα ἀπερρόφον τὸ δέκατον τῶν ἐσόδων τοῦ κράτους.

Πόσον ὁμοιάζουσιν ἡθεραπεία καὶ τὸ σεράγιον τοῦ Σουλτάνου πρὸς τὸν βασιλικὸν οἶκον καὶ τὴν αὐλὴν ἐν Γαλλίᾳ ἐπὶ μοναρχίας, καταδεικνύουσιν αἱ ἀξιόλογοι *Περὶ Τουρκίας ἐπιστολαί*, αἱ δημοσιευθεῖσαι ἐσχάτως ἐν τῷ *Γάλλῳ Οἰκονομολόγῳ*, ἐγκρίτῳ οἰκονομικῷ περιοδικῷ συγγράμματι ἐν Παρίσις ἐκδιδομένῳ. Πεντακισχίλιοι ἢ ἑξακισχίλιοι θεράποντες ἄρρενες καὶ θήλειαι κατεγίνοντο εἰς ἐξυπηρέτησιν τῶν δρέξεων καὶ τῶν ἀναγκῶν τοῦ πεσόντος Σουλτάνου. Ἐν τοῖς ἵπποστασίοις ὑπῆρχον 625 ἵπποι ἁμαξῶν ἢ ἵππασίας ἐπασχολοῦντες 935 ἵπποκόμους, ἁμαξηλάτας καὶ

σταυλίτας ὑπηρετάς. Ἦγοράζοντο δ' ἐτησίως ἐξ Εὐρώπης 25 ἁμάξαι κατὰ μέσον ὄρον, ὧν τινες ἐστοίχιζον καὶ 100,000 φράγκων. Ὁ Σουλτάνος δὲν ἦτο φίλος τοῦ κυνηγίου ὡς πολλοὶ βασιλεῖς τῆς Εὐρώπης· ἀντὶ τούτου ὅμως ἤρσκετο μέχρι μανίας σχεδὸν νὰ διατρέφῃ θηρία, καὶ ἐδαπάνη ὑπὲρ τὸ ἑκατομμύριον πρὸς συντήρησιν τοῦ θηριοτροφείου του, περιλαμβανόντος 150 λέοντας, πάνθηρας, τίγρεις, καμηλοπαρδάλεις καὶ ὀνάγρους. Ἐκαστον δὲ τῶν ζώων ταύτων χρειάζεται πρὸς τροφὴν αὐτοῦ 6 ὀκάδας κρέατος κατὰ μέσον ὄρον, ἥτοι δαπάνην 42 περίπου δραχμῶν. Τὸ χαρμεῖον εἶχεν ἀτυχεῖται λόγῳ μείζονα πληθυσμὸν τοῦ θηριοτροφείου, ἐγκλείον 1,200 γυναῖκας· καίτοι δ' ἄγνοοῦμεν ποῖα πρὸς συντήρησιν αὐτῶν κατεβάλλετο δαπάνη, δυνάμεθα ὅμως μετὰ θετικότητος νὰ εἰπώμεν ὅτι ἐν συγκρίσει πρὸς αὐτάς αἱ τίγρεις καὶ οἱ λέοντες εἰσὶν οἰκονομικώτατα ζῶα. Αἱ γυναῖκες τοῦ χαρμεῖου δὲν ἐχρειάζοντο βεβαίως ἐξ ὀκάδας κρέατος κατ' ἑκάστην, ἀλλ' ἠγάπων τὸσον πολὺ τὰ γλυκύσματα, ὥς μόνον διὰ σάκχαριν κατηναλίσκοντο 400,000 φράγκα ἐτησίως. Διὰ τὸ μαγεῖριον ἐσπαταλῶντο δώδεκα ὀλόκληρα ἑκατομμύρια. Ὑπῆρχον καὶ 48 ἱατροὶ καὶ φαρμακοποιοὶ λαμβάνοντες 657,000 φρ. κατ' ἔτος, δώδεκα δὲ μόνον ἱερεῖς καὶ μουεζήμαι, εὐτελεῖ σχετικῶς ἔχοντες ἀντιμισθίαν, 62,000 φρ. Μὴ λησμονώμεν προσέτι καὶ τὸν Ἀστρολόγον τοῦ Σουλτάνου, οὗ τὰ καθήκοντα συνίσταντο εἰς τὸ νὰ προλέγῃ τὸν ὄλεθρον τῶν ἐχθρῶν τῆς ἡμισελήνου, λαμβάνον πρὸς τοῦτο 600 τουρκικὰς λίρας ἐτησίως. Εἰς ταῦτα πάντα προστεθῆναι καὶ ἐν σῶμα μουσικῆς, ἐκ 301 μουσικῶν συγκροτούμενον, λαμβάνον δὲ παρὰ τοῦ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν ὑπουργείου διπλασίαν μισθοφορὰν καὶ τροφὴν. Ὡς δ' οἱ Γάλλοι μονάρχαι, καὶ ὁ Σουλτάνος εἶχε καταληφθῇ ὑπὸ τῆς μανίας τῶν οἰκοδομῶν. Ἀπὸ τῆς ἀναβάσεως αὐτοῦ εἰς τὸν θρόνον, γράφει ὁ *Οἰκονομολόγος*, ὁ Σουλτάνος ἀνήγειρε τὰ ἀνάκτορα τοῦ Τσεραχάν καὶ τοῦ Βεηλέρβεη καὶ ἐξ περίπτερα. Ἀνυπολόγιστος εἶναι ἡ πρὸς οἰκοδομὴν τῶν ἀνακτόρων τοῦ Τσεραχάν καταβληθεῖσα δαπάνη. Ἀρκούμεθα μόνον νὰ εἰπώμεν ὅτι τὰ ἀνάκτορα ταῦτα μετὰ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτῶν κατέχουσιν ἄμετρον χωρὸν, μόνη δ' ἡ πρὸς τὸν Βόσπορον βλεπούσα πλευρὰ ἔχει μῆκος ἑνὸς χιλιομέτρου. Εἶναι ἄλλη πόλις, ἱκανὰ δι' ἑκατομμύρια λιρῶν κατηναλώθησαν πρὸς ἀνέγειρσιν αὐτῶν. Τὰ ἀνάκτορα τοῦ Βεηλέρβεη, καίτοι ἥττονος σημασίας, εἰσὶν ἐν τούτοις μεγαλοπρεπέστατα, καὶ πολυτελέστατα διεσκευασμένα καὶ ἐξολισμένα. Τὰ περίπτερα αὐτῶν εἰσὶν κατοικίαι εὐρύταται, κάλλιστα περιπεποιημένα καὶ παρέχουσαι πάντα τὰ μέσα πρὸς τέρψιν καὶ ἀνάπαυσιν τοῦ δεσπότου. Πρὸ μικροῦ ἔτι ἀνήγειρε τζαμίον καὶ 70 προσέτι λιθοκτίστους οἰκίας, ἵνα τὸ ἐνοίκιον αὐτῶν